

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΕνΚΠολΔ 73, ν. 2251/1994 άρθρο 8

Ευθύνη του δικηγόρου από την παροχή των νομικών υπηρεσιών του

Η παροχή δικηγορικών υπηρεσιών δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2251/94 με τον οποίο δεν καταργήθηκε η ειδική ρύθμιση του άρθρου 73 ΕνΚ.ΠολΔ (πλειοψ.). *Αντιθέτως*, από τη διατύπωση των άρθρων 1 παρ. 4 περ.β' και 8 παρ.2 εδ.β' του ν. 2251/94 προκύπτει ότι οι δικηγόροι εμπίπτουν στο νόμο αυτό, αφού παρέχουν υπηρεσίες κατά τρόπο ανεξάρτητο στο πλαίσιο ασκήσεως της επαγγελματικής τους δραστηριότητας (μειοψ.)

Η ρύθμιση της ευθύνης των δικηγόρων με το άρθρο 73 ΕνΚΠολΔ δεν αντίκειται στα άρθρα 4 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος (πλειοψ.). *Αντιθέτως*, η ρύθμιση αυτή είναι αντισυνταγματική εισάγοντας αδικαιολόγητα προνομιακή μεταχείριση των δικηγόρων έναντι των άλλων ελεύθερων επαγγελματιών (μειοψ.).

Ολομέλεια Αρείου Πάγου 18/1999

(Σύνθεση: Σ. Ματθίας, Γ. Βελλής, Ε. Κρουσταλάκης, Ε. Χαριτάκης, Ι. Μυγιάκης, Θ. Πρασουλίδης, Α. Καραγεώργης, Χ. Γεωργακόπουλος, Γ. Κρασσάς, Γ. Νικολόπουλος, Η. Βλάσσης, Ε. Δαγιάσκος, Π. Μειδάνης, Α. Ντόβα, Γ. Φιλιππάτος, Σ. Μοσχολέας, Χ. Παληοκώστας, Π. Φιλιππόπουλος, Δ. Λινός, Α. Λυμπερόπουλος, Α. Ρακιντζής, Ε. Τσακόπουλος.
Εισαγγελέας: Π. Δημόπουλος).

Η ένδικη διαφορά άρχισε με τις από 10.10.1995 και 25.6.1996 αγωγές που κατατέθηκαν στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 10725/1997 του ιδίου Δικαστηρίου και 3337/98 του Εφετείου Θεσσαλονίκης*.

Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί το ενάγον-αναιρεσείον με την από 18.1.1999 αίτησή του, την οποία έφεραν προς συζήτηση στην Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, με την 11/1999 κοινή πράξη ο Πρόεδρος και ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, επειδή με αυτή τίθεται νομικό ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος

Επειδή, στο άρθρο 1 του ν. 2251/1994 «περί προστασίας των καταναλωτών» εξαγγέλλεται η μέριμνα της Πολιτείας για τη διαφύλαξη της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και για την οργάνωση και λει-

* Οι αποφάσεις αυτές δημοσιεύονται εδώ, αμέσως μετά την Αρεοπαγητική.

τουργία του καταναλωτικού κινήματος. Στην παράγραφο 4β' ορίζεται ότι ο προμηθευτής είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον κατά την έννοια της παρ. 4^α του ίδιου άρθρου «καταναλωτή» Κατά τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 2 εδαφ.β' «ως παρέχων υπηρεσίες θεωρείται όποιος παρέχει κατά τρόπο ανεξάρτητο υπηρεσίες στο πλαίσιο της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας». Με τις παραγράφους 1, 3 και 4 του ίδιου άρθρου, η ευθύνη του ορίζεται ως νόθος αντικειμενική για κάθε ζημία που προκλήθηκε κατά την παροχή των υπηρεσιών του. Εξάλλου, οι διατάξεις του άρθρου 10 του ανωτέρω νόμου προβλέπουν την οργάνωση και λειτουργία ενώσεων καταναλωτών και τα μέσα προστασίας αυτών, μεταξύ των οποίων πρωτεύουσα θέση κατέχει η συλλογική αγωγή. Με τη διάταξη του άρθρου 11 θεσπίζεται διαδικασία για την εξώδικη επίλυση των διαφορών ανάμεσα σε προμηθευτές και καταναλωτές ή ενώσεις καταναλωτών, από επιτροπή φιλικού διακανονισμού που συνιστάται σε κάθε νομαρχία από τον αρμόδιο νομάρχη. Η επιτροπή αυτή είναι τριμελής και, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παραπάνω άρθρου, αποτελείται από: «α) ένα δικηγόρο..., β) έναν εκπρόσωπο του τοπικού εμπορικού και βιομηχανικού επιμελητηρίου..., και γ) έναν εκπρόσωπο των τοπικών ενώσεων καταναλωτών, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από τα διοικητικά συμβούλια των ενώσεων. Όπου τέτοιες ενώσεις δεν υπάρχουν, στην επιτροπή συμμετέχει ως τρίτο μέλος εκπρόσωπος του τοπικού εργατικού κέντρου, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από τη διοίκηση του κέντρου. Ο γραμματέας της επιτροπής ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από τον νομάρχη, μεταξύ των υπαλλήλων της υπηρεσίας εμπορίου της νομαρχίας». Πέραν των μέτρων αυτών, που αποσκοπούν στη δικαστική και εξώδικη επίλυση των διαφορών μεταξύ προμηθευτών και καταναλωτών, η διάταξη του άρθρου 14 παρ.3 του ν. 2251/94 προβλέπει επίσης τη δυνατότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων, ορίζοντας τα ακόλουθα: «Για κάθε παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου από προμηθευτές επιβάλλεται από τον υπουργό Εμπορίου πρόστιμο από 500.000 μέχρι 20.000.000 δραχμές. Σε περίπτωση επανειλημμένης υποτροπής, ο Υπουργός Εμπορίου, μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών, μπορεί να διατάξει τη διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης ή τμήματός της, για χρονικό διάστημα μέχρι ενός έτους». Τέλος, η παράγραφος 1 του ως άνω άρθρου 14 κατάργησε «και κάθε άλλη διάταξη που αντιβαίνει στις διατάξεις του νόμου αυτού ή αναφέρεται σε θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν». Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 1, 13-19, 22, 26, 35, 38, 44, 47, 63, 92 και 201 παρ. 6 του ν.δ. 3026/54 «περί του Κώδικος των Δικηγόρων», συνάγεται ότι ο δικηγόρος είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός, που διορίζεται, κατόπιν διαγωνισμού, με προεδρικό διάταγμα στην έδρα ορισμένου πρωτοδικείου, ενώπιον του οποίου ομνύει τον όρκο του δημοσίου υπαλλήλου, πριν απ' την ανάληψη των καθηκόντων του. Προάγεται σε δικηγόρο παρ' Εφετείο και Αρείω Πάγω, ασκεί δε το λειτουργημά του χωρίς να υπόκειται «εις ουδεμίαν και καθ' οιονδήποτε τρόπον προηγούμενην άδειαν οιασδήποτε αρχής (άρθρο 44). Υποχρεούται να αναδέχεται κάθε υπόθεση δε-

κτική υπερασπίσεως που του ανατίθεται, ακόμη και όταν η ανάθεση αυτή χωρεί εξ επαγγέλματος και άνευ αμοιβής, είτε από το δικαστήριο (άρθρο 47 παρ. 4), είτε από το Συμβούλιο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου (άρθρο 201 παρ. 6). Στην παράγραφο 1 του άρθρου 63 ορίζεται ότι «είναι ασυμβίβαστος προς το λειτούργημα του δικηγόρου η άσκησης ετέρας επιστήμης, τέχνης ή εμπορίου και ιδία μεσιτείας, ως και πάσα εν γένει εργασία, υπηρεσία ή απασχόλησις, απάδουσα εις την αξιοπρέπειαν και ανεξαρτησίαν αυτού». Στην παράγραφο 7 εδ. α' του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι «συντρεχούσης περιπτώσεως ασυμβιβάστου τινός εκ των εν παρ. 1, 2 και 3 αναφερομένων, ο δικηγόρος οφείλει να παύση ασκών το λειτούργημα και δηλώση τούτο αμελλητί εις τον Δικηγορικόν Σύλλογον, προς διαγραφήν αυτού εκ του μητρώου». Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, προκύπτει ότι τα άρθρα 1 παρ. 4 περ. β' και 8 παρ. 2 εδαφ. β' του ν. 2251/1994 καθορίζουν με ευρύτητα την έννοια του παρέχοντος υπηρεσίες, αφού σ' αυτήν εμπίπτει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες κατά τρόπο ανεξάρτητο, στο πλαίσιο της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας. Η ρύθμιση όμως της συλλογικής προστασίας των καταναλωτών περιορίζει την ίδια έννοια. Ειδικότερα, η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος ανάγεται στην οργάνωση της απονομής της δικαιοσύνης και στην εμπέδωση της έννομης τάξης με παράλληλη διασφάλιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου. Για το λόγο αυτό, η μεν είσοδος στο δικηγορικό σώμα ακολουθεί το πρότυπο της εισόδου σε δημόσια υπηρεσία (διαγωνισμός, ορκωμοσία, προαγωγή), η δε άσκηση της δικηγορίας διέπεται από ειδικούς κανόνες (ασυμβίβαστα, πειθαρχική ευθύνη, εκπτώσεις, αμοιβές). Το σύστημα συλλογικής προστασίας των καταναλωτών που θεσπίζει ο νόμος 2251/1994, είτε με τη μορφή του φιλικού διακανονισμού των διαφορών από τις επιτροπές που συγκροτεί ο Νομάρχης, είτε με την επιβολή διοικητικών κυρώσεων από τον Υπουργό εμπορίου, είναι ασυμβίβαστο προς την ιδιότητα του δικηγόρου. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η παροχή των δικηγορικών υπηρεσιών, εκτιμώμενη τόσο από την πλευρά των σκοπών που επιδιώκει ο νόμος περί προστασίας των καταναλωτών, όσο και από την άποψη της ειδικής φύσης του δικηγορικού λειτουργήματος, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του νόμου 2251/94, από τον οποίο και δεν καταργήθηκε η ειδική για τους δικηγόρους ρύθμιση της ευθύνης τους κατά το άρθρο 73 του ΕισΝ.Κ.Πολ.Δ. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση, με το να δεχθεί ότι η αγωγή αποζημιώσεως κατά δικηγόρου λόγω ζημίας που αυτός φέρεται ότι προκάλεσε κατά την παροχή των δικηγορικών του υπηρεσιών, υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 73 ΕισΝΚΠολΔ και ότι η διάταξη αυτή δεν καταργήθηκε από τα άρθρα 8 και 14 παρ. 1 του ν. 2251/94, δεν υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αριθμ. 1 του Κ.Πολ.Δ., και ο πρώτος λόγος αναιρέσεως κατά το πρώτο μέρος του, με το οποίο υποστηρίζεται το αντίθετο, είναι αβάσιμος.

Εννέα όμως μέλη του Δικαστηρίου, ήτοι ο Πρόεδρος Στέφανος Ματθίας, ο Αντιπρόεδρος Γεώργιος Βελλής και οι Αρεοπαγίτες Παύλος Μεϊδάνης, Αρχοντής Ντόβας, Στυλιανός Μοσχολέας, Χρήστος Παληοκώστας, Παναγιώτης Φιλιππόπουλος, Λουκάς Λυμπερόπουλος και Λέανδρος Ρακιντζής, έχουν τη γνώμη ότι από την αδιάστικτη

διατύπωση των άρθρων 1 παρ. 4 περ. β' και 8 παρ. 2 εδ. β' του ν. 2251/94 προκύπτει ότι οι δικηγόροι εμπίπτουν στο ν. 2251/94, αφού παρέχουν υπηρεσίες κατά τρόπο ανεξάρτητο, στο πλαίσιο της άσκησης της επαγγελματικής τους δραστηριότητας. Η ιδιότητά τους ως δημοσίων λειτουργών αναφέρεται μόνο στην ενώπιον των δικαστηρίων και των αρχών εν γένει παράσταση κατά την άσκηση του έργου τους, όχι δε και στην εσωτερική με τους πελάτες τους σχέση, στα πλαίσια της οποίας είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, που παρέχουν υπηρεσίες υπό την ανωτέρω έννοια. Όσες δε από τις οργανωτικές ρυθμίσεις του νόμου αυτού δεν εναρμονίζονται προς την επαγγελματική κατάσταση των δικηγόρων, θα παραμείνουν, έναντι αυτών, ανεφάρμοστες.

Επειδή, κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος «οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου» Με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται όχι μόνο η ισότητα των Ελλήνων πολιτών έναντι του νόμου, αλλά και η ισότητα του νόμου έναντι αυτών, με την έννοια ότι ο νομοθέτης, κατά τη ρύθμιση ουσιωδώς ομοίων πραγμάτων, σχέσεων ή καταστάσεων και κατηγοριών προσώπων δεν μπορεί να νομοθετεί κατά διαφορετικό τρόπο, εισάγοντας εξαιρέσεις και κάνοντας διακρίσεις, εκτός αν η διαφορετική ρύθμιση δεν είναι αυθαίρετη, αλλά επιβάλλεται από ιδιαίτερους λόγους και μάλιστα κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, η συνδρομή των οποίων υπόκειται στον έλεγχο των δικαστηρίων. Εξάλλου η προβλεπόμενη από το άρθρο 73 παρ. 4 του ΕισΝ.ΚΠολΔ, αγωγή κακοδικίας κατά δικηγόρων επιτρέπεται μόνο αν στηρίζεται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια αυτών. Στις παραγράφους 1, 2 και 3 της ίδιας διάταξης, όπως η πρώτη από αυτές τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 παρ. 2 του ν. 693/77 «περί εκδικάσεως αγωγών κακοδικίας», ορίζεται ακόμα ότι: Α) Η αγωγή, που συντάσσεται σύμφωνα με τα άρθρα 118 και 216 εδάφιο 1 του ΚΠολΔ., πρέπει α) να περιέχει όλους τους λόγους, στους οποίους ο ενάγων στηρίζει την αγωγή κακοδικίας και β) να αναγράφει με ακρίβεια όλα τα αποδεικτικά μέσα, που ο ενάγων επικαλείται για να αποδείξει τους λόγους, διαφορετικά επέρχεται ακυρότητα, Β) στην αγωγή επιστυνάπτονται α) τα αποδεικτικά μέσα που ο ενάγων επικαλείται για να υποστηρίξει τους λόγους της αγωγής, σε πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα και β) ειδικό πληρεξούσιο στο δικηγόρο που υπογράφει την αγωγή, αλλιώς είναι απαράδεκτη, και Γ) δεν επιτρέπεται αγωγή κακοδικίας όταν περάσουν έξι μήνες από την πράξη ή παράλειψη που επικαλείται ο ενάγων. Η διάταξη αυτή, ορίζοντας δικονομικές προϋποθέσεις για την έγκυρη και παραδεκτή έγερση της αγωγής κακοδικίας κατά δικηγόρων και σύντομη αποκλειστική προθεσμία για την άσκησή της, την υποβάλλει σε ρύθμιση διαφορετική από εκείνη, στην οποία υποβάλλεται η αγωγή αποζημίωσης κατά του εντολοδόχου (ΑΚ714) και κατά του ενδοσυμβατικώς εν γένει, βάσει των άρθρων ΑΚ 330,335 επ., 343 επ., 382επ, ή εξωσυμβατικώς, βάσει του άρθρου ΑΚ 914, ευθυνομένου. Αυτή όμως η διαφορετική ρύθμιση δεν είναι αυθαίρετη, διότι δικαιολογείται από ιδιαίτερους λόγους και μάλιστα κοινωνικού και δημοσίου συμφέροντος, ενόψει της ιδιότητας των δικηγόρων ως άμισθων δημοσίων λειτουργών (άρθρα 1 και 38 του ν.δ. 3026/54), προκειμένου αυτοί να ενεργούν ανεπηρέαστοι και απερίσπαστοι κατά την άσκηση των καθηκόντων των, πράγμα που θα ήταν ανέφικτο αν η δικαστική

καταδίωξη των δικηγόρων δεν περιοριζόταν στα αναγκαία πλαίσια, τόσο από την άποψη του βαθμού της υπαιτιότητας, όσο και από την άποψη των δικονομικών προϋποθέσεων ασκήσεως της αγωγής, η θέσπιση των οποίων, επομένως, δεν συνιστά προνομιακή μεταχείριση αυτών και δεν προσβάλλει τη συνταγματική αρχή της νομικής ισότητας των πολιτών. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση, με το να καταλήξει, αν και συνεπυγμένως, στο ίδιο πόρισμα, δεν παραβίασε τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Συντάγματος, ούτε παρά το νόμο κήρυξε ακυρότητα, έκπτωση ή απαράδεκτο, όσα δε αντίθετα υποστηρίζονται με το δεύτερο μέρος του πρώτου λόγου και με το δεύτερο λόγο αναιρέσεως, που αποδίδουν σε αυτήν πλημμέλειες εκ του άρθρου 559 αριθμ. 1 και 14 του Κ.Πολ.Δ. ελέγχονται αβάσιμα και απορριπτέα.

Πέντε όμως μέλη του Δικαστηρίου τούτου, ήτοι ο Αντιπρόεδρος Γεώργιος Βελλής και Αρεοπαγίτες Αρχοντής Ντόβας, Παναγιώτης Φιλιππόπουλος, Λουκάς Λυμπερόπουλος και Λεάνδρος Ρακιντζής, έχουν τη γνώμη ότι η ως άνω διάταξη του άρθρου 73 ΕνΚΠολΔ, είναι στο σύνολό της αντισυνταγματική, διότι εισάγει αδικαιολογήτως προνομιακή μεταχείριση των δικηγόρων έναντι των άλλων κατηγοριών ελεύθερων επαγγελματιών. *Δύο μέλη* επίσης, ήτοι ο Πρόεδρος Στέφανος Μαθθίας και Αρεοπαγίτης Γρηγόριος Φιλιπάτος έχουν τη γνώμη ότι η διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 73 ΕνΚΠολΔ, θεσπίζοντας εξαιρετικώς βραχεία αποκλειστική προθεσμία για την άσκηση της αγωγής κακοδικίας κατά δικηγόρων, συνιστά κατά τούτο προνομιακή μεταχείριση αυτών έναντι των λοιπών πολιτών, η οποία δεν δικαιολογείται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, εντεύθεν δε αντίκειται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος.

Επειδή, στο άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι «καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει». Κατά τη σαφή έννοια της τελευταίας αυτής επιφυλάξεως, ο κοινός νομοθέτης δεν κωλύεται να θεσπίζει προϋποθέσεις για την άσκηση αγωγής και τη διεξαγωγή της δίκης, αυτές όμως δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν τα όρια εκείνα, πέραν των οποίων ισοδυναμούν με άμεση ή έμμεση κατάλυση του δικαιώματος παροχής έννομης προστασίας. Τέτοιες προϋποθέσεις τάσσουν οι διατάξεις που ρυθμίζουν τον τύπο ή την άσκηση μιας διαδικαστικής πράξης, όπως είναι εκείνες των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 73 του ΕνΚΠολΔ, που καθορίζουν τα στοιχεία, τα οποία, επί ποινή ακυρότητας, πρέπει να περιέχει η αγωγή κακοδικίας (λόγους ευθύνης εναγομένου, επίκληση όλων των αποδεικτικών μέσων), καθώς και εκείνα τα οποία, με κύρωση απαράδεκτο, πρέπει να επισυνάπτονται σε αυτή (αποδεικτικά έγγραφα και ειδικό πληρεξούσιο προς τον υπογράφοντα την αγωγή δικηγόρο). Οι περιορισμοί όμως αυτοί καθώς και οι συνέπειες που επισύρει η παράβασή τους δεν καταλύουν το δικαίωμα του ενάγοντος σε παροχή έννομης προστασίας, αλλ' αποβλέπουν απλώς στο να τον καταστήσουν προσεκτικό και να περιφρουρήσουν έτσι το γενικότερο συμφέρον που επιβάλλει τη ασφαλή και ταχεία εκκαθάριση τέτοιων δικών. Ως εκ τούτου, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως, που μέμφεται την προσβαλλομένη για

πλημμέλειες εκ του άρθρου 559 αριθμ. 1 και 14 του ΚΠολΔ, στις οποίες υπέπεσε με το να δεχθεί ότι οι προϋποθέσεις που τάσσουν οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 73 του ΕισΝΚΠολΔ δεν αντίκεινται στο άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, εντεύθεν δε ότι η μη τήρησή τους συνεπάγεται κατά νόμο την ακυρότητα και το απαράδεκτο της αγωγής, είναι αβάσιμος και απορριπτέος. Και ναι μεν δεν μπορεί να λεχθεί το ίδιο για τη διάταξη του άρθρου 73 παρ. 5 του ΚΠολΔ, η οποία, ορίζοντας ότι «δεν επιτρέπεται αγωγή κακοδικίας όταν περάσουν έξι μήνες από την πράξη ή παράλειψη που επικαλείται ο ενάγων», τοποθετεί το εναρκτήριο σημείο της ανωτέρω αποκλειστικής προθεσμίας στο χρόνο τελέσεως της ζημιογόνου πράξεως ή παραλείψεως και όχι σε αυτόν της γνώσεως από τον πελάτη της ζημίας και της πράξης ή παράλειψης του δικηγόρου από την οποία προκλήθηκε, με αποτέλεσμα, στις περισσότερες περιπτώσεις, να επέρχεται απόσβεση του δικαιώματος πολύ πριν ο ζημιωθείς λάβει γνώση αυτού, πράγμα το οποίο αντίκειται στο άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, η αιτίαση όμως αυτή, που διαλαμβάνεται στο δεύτερο μέρος του αυτού ως άνω τρίτου λόγου αναιρέσεως, πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής, καθόσον πλήττει επάλληλη αιτιολογία της αποφάσεως, η οποία επαρκώς στηρίζεται στην ακυρότητα και το απαράδεκτο της αγωγής, συνεπεία των λοιπών δικονομικών παραβάσεων. *Τέσσερα μέλη του Δικαστηρίου* τούτου, ήτοι ο Αντιπρόεδρος Ευάγγελος Κρουσταλάκης και οι Αρεοπαγίτες Ιωάννης Μυγιάκης, Θεόδωρος Πρασουλίδης και Εμμανουήλ Δαμάσκος, έχουν τη γνώμη ότι, εφόσον η κατά τα άνω διαπιστωθείσα αλυσιτέλεια συνιστά επαρκή λόγο για την απόρριψη της συγκεκριμένης αιτιάσεως, η κατάφαση της βασιμότητάς της ήταν περιττή.

Σημείωση

Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού (Digesta 1 σελ. 36 επ.) δημοσιεύτηκε μελέτη σχετική με το ζήτημα που απασχόλησε τη δημοσιευόμενη απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου (*Κ. Παναγόπουλος*, Η ευθύνη του δικηγόρου και του συμβολαιογράφου μετά το ν. 2251/94), όπου αντί εκτενέστερου σχολιασμού παραπέμπεται ο αναγνώστης. (Βλ. επίσης *Αστ. Γεωργιάδη*, Η ευθύνη του παρέχοντος υπηρεσίες σε ΝΟΜΟΣ 5 Αφιέρωμα στην Α. Κιάντου Παμπούλη 1998 σε 153 επ. Πρβλ. *Ι. Σκινά*, ιδές και κατευθύνσεις του ν. 2251/94 Digesta 1 σελ. 5 προς 6. Εδώ θα περιοριστούμε λοιπόν στην παρατήρηση ότι ενώ συνήθως αναμένεται μετά από μια απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, που «λύνει» κάποιο νομικό ζήτημα, να οδηγείται το πράγμα σε παγίωση της νομολογίας, αντιθέτως στην προκειμένη περίπτωση θα αποτολμούσε κανείς την πρόβλεψη, ότι ο προβληματισμός δεν τελειώνει με την δημοσιευόμενη απόφαση, αλλά μόλις αρχίζει. Τη βασιμότητα αυτής της προβλέψεως ενισχύει η αξιοπρόσεχτη επιχειρηματολογία της ισχυρότατης μειοψηφίας (εννέα Αρεοπαγιτών), που δέχθηκε ότι και οι δικηγόροι εμπίττουν στη ρύθμιση του άρθρου 8 ν. 2251/94, αλλά και της καθόλου ευκαταφρόνητης μειοψηφίας πέντε μελών του Ανώτατου Δικαστηρίου, που θεωρούν τη διάταξη του άρθρου ΕνΚΠολΔ 73 ως αντισυνταγματική στο σύνολό της.

Κ.Π.

Εφθεσ 3337/1998*

(Σύνθεση: Θ. Τσεκούρας, Α. Κυριλλίδης, Μ. Φ. Χατζηπανταζής)

Επειδή, εκ των διατάξεων του άρθρου 73 ΕισΝΚΠολΔ προκύπτει ότι η αγωγή κακοδικίας αποτελεί το μόνον μέσον το οποίον έχει ο ζημιωθείς διάδικος κατά του δικηγόρου του, υπό την έννοιαν ότι ο διάδικος δεν δύναται ν' ασκήση αγωγήν αποζημιώσεως κατ' αυτού κατά τας κοινάς περί αδικοπραξίας διατάξεις, αλλά μόνον την προβλεπομένην υπό του άνω άρθρου αγωγήν και υπό τας διαγραφομένας εις τούτο προϋποθέσεις και περιορισμούς. Ειδικότερον, ως προκύπτει εκ των διατάξεων των παργ. 1, 2, 3, 4 και 5 του άρθρου τούτου [73 ΕισΝΚΠολΔ], αγωγή κακοδικίας κατά δικηγόρου υπάγεται εις το κατά τόπον αρμόδιον, κατά τας διατάξεις του ΚΠολΔ Πολυμελές Πρωτοδικείον, δικάζον κατά την τακτικήν διαδικασίαν, διά δε το ορισμένον, κατ' άρθρ. 118 και 216 εδ. 1 ΚΠολΔ., της αγωγής πρέπει να περιέχονται εις αυτήν όλοι οι λόγοι, εις τους οποίους ο ενάγων στηρίζει την αγωγήν κακοδικίας και να αναγράφονται επακριβώς όλα τα αποδεικτικά μέσα, τα οποία επικαλείται διά την απόδειξιν των λόγων κακοδικίας, να επισυνάπτονται δε εις την αγωγήν, επί ποιινή απαράδεκτου, τα αποδεικτικά έγγραφα, τα οποία επικαλείται ο ενάγων διά την υποστήριξιν των λόγων της αγωγής, ως και ειδικόν πληρεξούσιον προς τον υπογράφοντα την αγωγήν δικηγόρον. Αγωγή κακοδικίας επιτρέπεται μόνον αν στηρίζεται εις δόλον ή βαρείαν αμέλειαν ή αρνησιδικίαν και ο ενάγων εξημιώθη εκ των τοιούτων πράξεων ή παραλείψεων, δεν επιτρέπεται δε αγωγή κακοδικίας μετά την πάροδον εξαμήνου από της πράξεως ή παραλείψεως την οποίαν επικαλείται ο ενάγων. Η άνω προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να ασκηθή η αγωγή κακοδικίας άρχεται από της επικαλουμένης παρανόμου πράξεως ή παραλείψεως του δικηγόρου, η οποία είχε ως συνέπειαν την πρόκλησιν ζημίας και δεν απαιτείται διά την έναρξιν της διαδρομής της προθεσμίας αυτής και το στοιχείον της γνώσεως της παρανόμου πράξεως ή παραλείψεως, το οποίον άλλως, εν όψει του ότι με την αποσβεστικήν προθεσμίαν επιδιώκεται η προστασία της εννόμου τάξεως, η οποία επιτυγχάνεται διά της εκκαθαρίσεως των εννόμων σχέσεων του παρελθόντος και η ασφάλεια του δικαίου, θα ορίζετο ρητώς [ΑΠ 1252/1991 ΕΛΔ 32, 1513/1574. ΑΠ 611/1992ΕΛΔ 34, 708. ΑΠ 398/1998 ΝοΒ 36-780. ΑΠ 344/1992 Υπεράσπισις 1992, 848]. Εξάλλου, κατ' άρθρον 39 παρ. 1 και 2 του Κώδικος περί Δικηγόρων [ν.δ. 3026/1954], ως αντικατ. διά του άρθρου 14 του ν. 1366/1983, «έργο του δικηγόρου είναι να αντιπροσωπεύει και να υπερασπίζει τον εντολέα του ενώπιον κάθε δικαστηρίου και ενώπιον κάθε αρχής και επιτροπής ειδικής δικαιοσύνης... ενεργώντας ελεύθερα και ανεμπόδιστα κάθε αναγκαία πράξη γι' αυτό, καθώς και να παρέχει στον εντολέα του νομικές συμβουλές και γνωμοδοτήσεις...». Εκ της διατάξεως ταύτης, συνδυαζομένης και προς τας διατάξεις των άρθρων 1, 2 και παρ. 2, 38, 46, 49, 63, 92 παρ. 1 και 2, 92^Α παρ. 1, 4 και 5, 94, 156 και 158 του ιδίου ν.δ. 3026/1954, ως το άρθρον 63 αντικατ. διά του άρθρου 22 του ν. 723/1957 και το άρθρον 94 διά του άρθρου 22 του ν. 723/1957 και το άρθρον 94 διά του άρθρου 10 του ν. δ. 3790/1957 και 3 του ν.

* Παρατίθενται οι αποφάσεις των δικαστηρίων της ουσίας (ΕφΘεσ 3337/98 και ΠολΠρΘεσ 10725/97) επί των οποίων εκδόθηκε η δημοσιευόμενη Αρεοπαγίτικη.